

EDINOST
 izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torkih, četrtekih in sobotah**. Zjutranje izdanie izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — **Območje izdaje:**
 na jedan mesec L. — 1.40
 na tri meseca — 2.80
 na pol leta — 5.—
 na vse leto — 10.—
 Na narodne hrane priložene naročnine se ne jemijo ozir.
 Posamečne številke se dobivajo v prodajalnicah tobakov v Trstu po 2 ngr., izven Trsta po 3 ngr. Sobotno večerno izdanie v Trstu 4 ngr., izven Trsta 5 ngr.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Z novim letom poslali smo naš list na ogled več osebam, katere so nam bili priporočane od naših gg. naročnikov. V nadu, da večina prvih pristopov krogu naročnikov našega lista, ki je najcenejši skrat na teden izhajajoči slovenski list in ki se točno bavi z narodnimi, narodno-gospodarskimi in političnimi vprašanji, prinašajoč v podlistku lepe izvirne in prevedene povesti, prosimo one, ki nečejo vsprijeti našega lista, naj blagovolje na ogled poslane številke takoj vrniti, da se budem znali ravnat gledé daljnega pošiljanja. One častite osebe pa, ki se hočejo naročiti na naš list, prosimo, da prej ko mogoče pošljemo na upravnštvo saj četrletno ali mesečno naročino. Cene razvidne so na čelu lista.

Uredništvo.

Upravnštvo.

Kaj sedaj?

I.

Mera je polna — mera nadutosti in doživljavosti, mera nasilstva, mera neloyalnosti in slednjič mera krivice. Odnošaji v Istri so se razvili v nepovoljnem zmislu do one stopinje, ko treba premišljati ozbiljno in zaresno: Kaj sedaj?

Ne treba ponavljati dogodkov iz poslednjih daj; zadoča menda, ako zabeležimo dejstvo, da je italijanska stranka istrska se svojim ekscesivnim vedenjem prisilita vladu do koraka, kojega bi mi skoroma smatrati znamenjem porajajoče se odločnosti nasproti ljudem, ki ne poznajo ozirov ni na vitalne interese države, ni na svete pravice svojih sodelelanov, ni na zakone najnavadnejše dostejnosti in ujednosti v človeški družbi. Skoro, skoro — pravimo — bi mislili in verojeli, da je prodrio spoznanje; ali ta nesrečni spomin na nesrečne minole čase, na obilico prebitih skušenj in na obilico doživelih prevar in strtilih nad, ta spomin dela Iz nas neverne Tomaze, da ne moremo prav verojeti niti v to, kar bi bilo vendar toli naravno in neizogibno potrebno.

Toda, morda se motimo: morda se vendar bliža oni trenutek, ko naši golicilni krogi res ostavijo pot tradicionalnozgrešene politike na Primorskem ter krenejo na isto stran, na katero jim kaže prst avstrijske ustave — na pot absolutne in brezpogojne jednakopravnosti. Morda morda, dasi je težko verjeti pri nas uprav v take stvari, ki so sicer umevne same ob sebi.

Mal žarek nade posvetil je v naša srca, ko smo prečitali že v večernem izdanju od minologa četrtek omenjeni članek oficijozne dunajske „Presse“, v katerem ta vladni list ostro obsoja divjanje laško-radikalne gospode in priznava brez ovinkov in brezpogojno: da Italijani delajo Slovanom kriivo.

Mogoče je tudi — kaj ni mogoče pri nas? — da je ta zares nenavadna izjava le posledica hipne nerivolje in opomin razbrzanim gospodom Italijanom istrskim, naj se za

PODLISTEK.

27

Bárdyjeva obitelj.

Prigoda iz leta 1848—49.

(Poslovenil J. v. Kurst.)

— Ste-li bili vi vsi zraven?

— Da, tudi drugi, kojih ni tukaj.

— Idite torej hitro tudi k onim in recite jim, naj hitro tudi oni pridejo sem. Razdeliti hočem med vas ves denar, katerega ste pobrali ubežnikoma. Hitite! Glejte, da nikdo ne izostane, ker delež onega, koji ne dođe, razdeli se med navzoče.

Vriskajo in poskakuje oddaljijo se Vlahi.

Dekurio trdno zaklene duri in okna, pada na koleni, poljubi neštevilokrat okrvavljeni glavi in zjoče se kakor otrok.

božjo voljo nekoliko brzdajo in naj nikar se svojim besnenjem ne kompromitirajo svojih visokih in velmožnih pokroviteljev, ter da nam v par dneh že zopet pridejo s tistimi znanimi sofizmi in frazami o „kulturnem življu, kojega treba negovati“, o „odnošajih, kajih ni smeti porušiti kar hkrati, ker so se razvili po zgodovinskem potu“ itd. itd. to je, onimi sladčicami, v koje kaj radi povijajo trpko in gremko resnico, s katero si ne upajo kar naraštost na beli dan: Vi Slovani na Primorskem ostanite državljani II. vrste, ker tako zahtevajo italijanska domisljavost, nestrpnost in gospodarjevnost! Vse to je mogoče in na vse to moramo biti pripravljeni.

Vsakako pa treba, da si dobro zapomnimo to izjavo vladnih krogov za slučaj, ako bi ti krogi hoteli kedaj zopet odrekati opravčenost naši borbi za jednakopravnost in sumničiti čistost naših namenov.

„Presse“ pravi doslovno:

„Provokatoriški namen je dosegel svoj vrhunc v predlogu poslanca Venierja, da se premeni poslovni red deželnega zborna v tem zmislu, da bodi razpravni jezik izključno in izključno italijanski ter da je ulaganje predloga in interpretacije le v tem jeziku. V tem predlogu je izražena toli brutalna tendencija po tlačenju slovenskega prebivalstva Istre, da skoro ni mogoče misliti, da bi bil resno mišljen ta predlog. Pomisli je le, da v Istri živi poleg 118000 Italijanov, 140.000 Srbo-Hrvatov in 44 000 Slovence v, da torej Italijani sestavljajo le 39 odstotkov, Slovani pa 61 odstotkov prebivalstva. Te številke govorijo dosti jasno. Kazejo, da bi bil to udarec s petjo v obraz najjednostavnijim zahtevam pravice in pravčnosti, ako bi hoteli v deželnem zborniškem jeziku včine prebivalstva tlačiti na toli nezaslišan način. Kakor rečeno: nam je skoro nemogoče misliti, da bi bili možje, iz katerih zavesti nista popolnem zginila pojma o pravici in pravčnosti, z resnim namenom učil takov predlog, in italijanskim poslancem skazujemo skoro čast, ako si njih po stopanje tolmačimo tako, da jim je sploh bilo le do tega, da pretirajo stvari do skrajnosti. No, to se jim je tudi posrečilo. Ali v jedni točki so se gospoda, ako se ne motimo, temeljito zaračunili. Pričakovali so menda, da njih z sistematična izzivanja dobe odgovore v nemem zaključenju deželnega zborna. To se ni zgodilo. Vlada ni hotela, da se razide deželni zbor, ne da čuje popred protest, kojega je uložila ista v imenu pravice in pravčnosti in takó se zastopnik vlade ni dal preplašiti ni po zaporednih porogljivih vsklikih poslanec, niti po razgradjalnem udeleževanju dobro „šolanega“ občinstva, da ne bi bil izustil svojega svarilnega negotora, predno je proglašil, kar je postal neizogibno, da je zasedanje zaključeno.

Italijanski poslanci v deželnem zbornu poreškem niso napravili dobre usluge svoji in svojih rojakov stvari po nečastnih prizrokih.

— Nisem li vama rekal, da ne hodita na Ogersko? — vzklikne v bridkem očitaju. — Zakaj nista slušala mojih besedi, zakaj nista sledila mojemu opominjajočemu svetu?

In oblio ga solze kot da bi bil pri martvaskem odru svoje ljubljene matere.

Na to vstane. Oči mu žare grozno. Kadar hrast skloni se pokonci, ter krčevito stisnivši svojo grozovito pest, zaupije se strašnim, blaznodivim glasom:

— Czine mintye! — (Pomnil boste to?)

Nekoliko ur za tem zbero se Vlahi pred njegovo hišo. Bilo je kakih petdeset do šestdeset kmetov, same divje, strah vzbujajoče prikazni.

rih iz zadnjih dni. Ne sedanje vlade tud ne nje prednje pač ni mogoče dolžiti, da ne bi bile vsikdar spoštovalo in cenile dragoceni kulturni živelj italijanski. Toda, ako se že na ital. strani toli ponosno sklicujejo na jezik Danteja in Petrarce, potem bi se morali čuvati ravno na tej strani, da ne bi onečečali ta plemeniti jezik s tem, da ga zlorabljajo za izrazanje parlamentariške razuzdanosti, narodne sebičnosti, kričeče krivičnosti in zistematičnega izpodkopavanja vladne avtoritete. Nadejamo se, da so bile te žalostne prikazni iz tega tridnevnega zasedanja le posledica velike, oslepilajoče razburjenosti, ter da bodo odločnost, s kakoršno se je vrla morala potegniti za stvar pravice in za svoj lastni ugled, uplivala streznevvalno in pomirovalno.

Političke vesti.

Ogersko ministerstvo je sedaj popolno. Ministrom a latere je imenovan blvši državni tajnik baron Josika.

Novi predsednik republike francoske. Včeraj se je vršila v Versaillesu volitev novega predsednika francoske republike. Volili so dvakrat. Pri prvi volitvi so dobili: Brisson 338, Waldeck-Rousseau 184 in Faure 241 glasov. Ker se je Waldeck-Rousseau odpovedal v prilog Faure-u, dobil je poslednji pri drugi volitvi 429 glasov, Brisson 360. Izvoljen je torej Faure. Faure je član vladne stranke, dočim je Brisson radikalec. Faure je bil dosedaj podjetnik za paroplovbo v Havru. — Poročila iz Pariza zatrjajo, da je njega izvolitev predsednikom republike napravila tako ugoden utis na borzi.

Različne vesti.

Gospod Josip Abram, tržaški Slovenec in koncipijent v odvetniški pisarni dr. Mat. Pretnarja v Trstu, je bil te dni na dunajski univerzi promoviran doktorjem prava. Častitamo!

Potrenji in novoimenovani „capovile“ Mestna delegacija tržaška potrdila je v njih službi te-le „capovile“ (vaške načelnike): Šimma Prašila (Prassel) za Kontovelj, Tomaza Daneu-a za Općine, Valentina Kralja za Trebeče, Luko Vidala (Vidan) za Bane in Ivana-Marija Čoka (Zock) za Lonjer.

Na novo imenovani so: Miha Grgič (Gherghich) za Gropado, Josip Grgič (Gherghich) za Padrič, Filip Ferfolja (Ferfoglia) za Prosek, Kristijan Bogatec za Sv. Križ in Ivan Ražem za Bazovico.

Kaj pomeni to? V zadnjem izdanju smo že povedali, da se je naš ljubezni in — kakor pravijo — konservativni „Mattino“ razkoračil nad oficijoznim listom „Presse“, in sicer radi članka, kojega primašamo tudi mi danes na uvodnem mestu. V dotednji vesti smo rekli, da bi moralni parametri in resnični besedam dunajskoga

Dekurio zavije glavi v nek prt, ter je položi na svojo revno postelj. Potem odpre Vlahom duri.

Hipoma napolnē sobo. Najzadnji vstopi Luzuj.

— Zapri duri, da nas nikdo ne moti — zapove mu Dekurio. — Vstopite se v kolo! Eden za drugim, tako le! Dobro! — Nato si je ogleda, po vrsti, vsacega posebe.

— Ste-li vsi tukaj?

— Vsi, od prvega do zadnjega!

— Ste si pa tudi vsi v svesti, da ste zaslužili delež pri tem plenu?

— Vsi, vši!

— Si-li res ti onemu proščemu starčeku raztreščil glavo? — vpraša Luzui.

— Da, to sem storil jaz, Dekurio!

Oglas se računa po tarifu v peniu; za naslove z debolimi črkami se plačuje prostor, kolikor obseg avtolačev vesti. Poslana osminko in javnorazkrita, da med oglasi itd. se računa po enem.

Vsi dopisi naj se pošljajo uredništvu ulica Caserma 8. Trst. Vsesko pišmo mora biti frankovano, kar nefrankovana se ne sprajmajo. Rokopisi se ne račuju.

Naročnina, reklamacija in oglasi sprejema upravnštvo ulica Molina, pisočni hiši 3, II. nadst. Odprejo reklamacijo so preto pošljene.

„Edinost je moč!“

lista posebnim veseljim pritrdirti vsi tržaški listi, o katerih sodi svet, da ne služijo irredenti. Tako so menda slatili tudi pri „Triestri“ in pri „Osservatoru“, koja dva lista donašata v svojih št. vikih od četrtega dočasnega omenjeni članek. Ker pa je „Mattino“ ostal zvest svojim tradicijam, namreč da tudi v tem slučaju ni odpovedal svoje pomoci laškim — izgrednikom, okrepl ga je „L’Osservatore triestino“ nastopno: „Na ta povsem objektivna izvajanja spoštovanega dunajskega lista moremo odkrito opozoriti vse pokrajinske liste, ne izvzemši „Mattino“, kateri list dolži vrlado subjektivnega postopanja (!) ter da je ista zamorila vero do najzvestejših narodov. Ako je ta list v dobrini veri, na čemer ne dvomimo, potem ga lahko povabimo, da sestavi nov program, pri čemerpa mu bodo poštovati zakone in narodna prava. In osvedoči se potem, da je vse druga stvar delati, kakor pa kritikovati.

Lekcija, kojo je dobil tu „Il Mattino“, je sicer pohlevna in blaga, vendar se je veselimo, ker sploh lekcije na „Mattinov“ naslov niso bile do sedaj v navadi v našem vladnem listu. Kako se vendar štrena moša v teh čudnih časih: najprvo je poloficijozni „Mattino“ vrgel poleno pod noge oficijozni „Press“, po tem pa je oficijelni „Osservatore“ okrepl po prstih poloficijoznega „Mattino“. Je-l morda to kako znamenje za bočne čase? V politiki sicer ne verajemo na čudeže, ali takov preobrat bil bi zares — pravi čudež.

Goriški vandali. Po noči na minolo nedeljo, tako pripoveduje Goriška „Sloga“, je goriška „fakinaza v rokovicah“ zopet pokazala svojo oliko italijansko. Okolu polunoči prihramela je druhal po Placuti v Skalinsko ulico, v kateri je pobila mnogo oken ob cesti, vodeči do Sočinega mostu. Tam je pred Formentinijevim palačo ukradla tri učilne svetilke, od katerih je jedno vrgla skozi okno v stanovanje grofa Barba. V hiši grofa Rome je odtrgala hišni zvonec, v hiši drja. Frapportija in v stanovanju baronice Widmann razbila je druhal vsa okna in napravila še drugo škodo. Iz vsega se mora sklepiti, da je to bila nekakšna demonstracija. Le čudno, da nobeden teh vinjenih in zagrizenih lanhonskih bratcev ni prišel v roke policiji. Bil bi že skrajni čas, da se v Gorici pomnoži redarstvo, kajti 12 mōz ne zadoča nikakor. . . . Slavnemu policijskemu ravnateljstvu v Trstu priporočamo to nujno stvar v specijalno izvajanje s pristavkom, da bi imeli dobivati oženjeni redarji tudi v Gorici primerno stanarino, kakor jo dobivajo oni v Trstu.

Nov brzjavni urad. Te dni odprli so v Rubijah, okraj Gorica, brzjavni urad z omejeno službo, spojen s tamšnjo pošto.

Nova babica. Babico za uboge na Općinah imenovana je Magdalena Furlan.

Umrl mazač. Te dni umrl je v Gorjanskem pri Komnu tržaškemu občinstvu dobro znani mazač Ivan Žrjav, kateri je dolgo

— In ti tu si od zadnjih prebodel onega velikana?

— To sem steril jaz, Dekurio.

— In ti si pomoril vse ženske v gradu, kaj ne? — praša tretjega.

— Prisezam, da je to res!

— In vi vse, kolikor vas je tu, od prvega do zadnjega se lahko ponašate, da ste po najboljših močeh ropali, morili in požigali?

— Vsi, vši! — vpijejo ponosno in samovsostno.

